

Selvitys avustuksen käytöstä: lyhyt raportti

Päivi Pekkarinen
Helsingin yliopiston kirjasto
Meilahden kampuskirjasto Terkko
Haartmaninkatu 4
00290 Helsinki

Aihe: 12th EAHL Conference: Discovering New Seas of Knowledge – technologies, environments and users in the future of health libraries, Estoril, Portugal, 14-18, June 2010
<http://www.eahil2010.org/en/index.php>

Osallistuja: Päivi Pekkarinen
Osarahoitus: EAHLin Helsingin konferenssin tuotto Bibliothecarii Medicinae Fenniae ry:lle

Päätarkoituksena oli

1. Osallistua EAHLin kansanterveyden erityisryhmän Public Health Information Special Interest Groupin (PHIG) kokouksen organisointiin ja kokoukseen;
2. Tarkastella konferenssin ohjelmaa kansanterveyden informaation näkökulmasta.

1. Public Health Information Special Interest Group – PHIG -kokous

Aika: 18. 6. 2010 klo 11-12.15

Paikka: Estoril Congress Centre, Auditorium

<http://www.eahil.net/PHIG-Meeting-2010.html>

Osallistujat

Kokoukseen osallistui yhdeksäntoista kansanterveyden alan informaation asiantuntijaa neljästätoista maasta; edustajia oli Italiasta, Latviasta, Mosambikista, Ruotsista, Serbiasta, Sloveniasta, Suomesta, Sveitsistä, Tanskasta, Tsekin tasavallasta, UK:sta, Venäjältä, mukaan lukien kolme edustajaa WHO:n kirjastosta Genevestä ja yksi Mosambikin WHO:n kirjastosta.

Kokouksessa käytiin vilkas keskustelu asialistan aiheista. Keskustelua käytiin myös eri yhteyksissä konferenssin aikana erityisesti WHO:n ja UK:n edustajien kanssa. Kokouksen asioita pohdittiin myös joidenkin PHIG-ryhmän jäsenten kanssa, jotka osallistuivat konferenssiin, mutta eivät voineet olla läsnä PHIG-kokouksessa, kuten Italian ja Puolan jästen kanssa.

Asiat

Kokouksessa todettiin, että **Dublinin 2009 PHIG-kokouksen** keskeiset päätökset on toteutettu, kuten:

Ryhmän jäsenten kommunikoinnin edistämisen ja verkostoitumisen vahvistaminen

- Web-sivut ovat hyvin ajantasaistetut (<http://www.eahil.net/PHISIG-page.html>) ja uusi sosiaalinen väline [Delicious](#) on otettu käyttöön - tässä tehtävässä ryhmän sihteerillä on ollut keskeinen rooli;

PHIG-ryhmän yhteyksien ylläpitäminen ja niiden vahvistaminen Euroopan tautikeskukseen ECDC:hen ja sen yhteistyöorganisaatioihin

-Saatettiin todeta, että ECDC:n kirjastonhoitaja Ana-Belen Escriva toimii PHIG-ryhmän jäsenenä ja voi koordinoita yhteyksiä ECDC:hen ja sen jäsenorganisaatioihin;

WHO:n HINARI-ohjelma

WHO:n HINARI-ohjelman koulutuksesta vastaava kirjastonhoitaja Gaby Caro kertoi, että Dublinin PHIG-kokouksessa tehdyn aloitteen innostamana HINARI -koulutusta on annettu itäisen Euroopan maissa sekä Euroopan yliopistoissa opiskeleville Euroopan ulkopuolisille opiskelijoille ja tutkijoille, ja täten HINARI-tietoutta on välittynyt sekä kehittyneihin että kehittyviin maihin.

Eri Euroopan maiden kansanterveyden käsitteiden määrittelyjen vertailu ja tulosten jakaminen.

- Eri Euroopan maissa esiintyvien kansanterveyden käsitteiden ('public health') määrittelyä koskevan kartoituksen ensimmäinen vaiheen tulokset on kerätty WHO:n edustajan Tomas Allenin koordinoimana ja niistä osa on tarkasteltavissa ryhmän web-sivulla (<http://www.eahil.net/PHIG-Projects.html>). .
Kun toinen kartoituskierros on tehty, suoritetaan käsitteiden vertaileva analyysi vaiheittain.

Kokouksessa keskeisinä **uusina keskeisinä** asioina oli

- Global Health Library 'Hot Topics' partnership

Tony McSean esitteli lyhyesti syksyllä 2009 PHIG-ryhmälle tekemänsä ehdotuksen '[Global Health Library](#) Hot Topics Partnership' sekä siihen liittyvät vaihtoehdot:

- 1) PHIG sitoutuu GHL 'Hot Topics' -kumppanuuteen ja toimii yhteistyössä WHO:n ja toisen GHL-kumppanin MLA LWB:n (Medical Library Association, Librarians Without Borders, USA) kanssa;
- 2) PHIG sitoutuu kumppanuuteen, mutta toimii yhteistyössä MLA LWB:n kanssa MLA:n rakentamalla käyttöliittymällä, jos WHO:lla ei ole riittävästi resursseja ;
- 3) PHIG ei tässä vaiheessa sitoudu kumppanuuteen.

Kokouksessa käytiin vilkas keskustelu, 'hot topics'- käsitteen määrittelystä ja merkityksestä sekä käsitteen sisällön vaihtelusta eri maissa ja maanosissa – tätä tähdensi erittäin voimakkaasti WHO:n edustaja Regina Ungerer. Päätettiin, että tässä vaiheessa kootaan PHIG-ryhmän websivulle linkkejä luotettaviin terveystiedon lähteisiin Delicious- välinettä käyttäen.

Todettiin myös, että aihetta tullaan käsittelemään Göteborgin IFLAssa elokuussa 2010 sen Health and Biosciences -jaoksen session [Health Information for All – New Challenges – New Solutions](#) yhteydessä: WHO:n kirjastonhoitaja Ian Robertsin esitys käsittelee GHL:n uutta kehitysvaihetta, ja PHIG ryhmästä läsnä ovat ainakin Päivi Pekkarinen, Sue Thomas ja mahdollisuuksien mukaan Katri Larmo.

- 'Kansanterveyden informaatio ja potilasinformaatio – Consumer Health Information

Tammikuussa 2010 suoritetun kyselyn perusteella kukaan ei kannattanut uuden 'potilasinformaatiota' käsittelevän ryhmän perustamista. Ivana Truccolo, joka teki aloitteen Dublinin kokouksessa, ilmaisi tyytymättömyytensä tähän ja tarjoutui koordinoimaan Consumer Health Information - ryhmää' PHIG-ryhmän sisällä,

- EAHILin Istanbulin Workshop 2011

Todettiin, että EAHILin Helsingin konferenssin onnistuneen Public Health -session mukaisesti pyritään innostamaan PHIG-ryhmän jäseniä vastaamaan [Istanbulin workshopin](#) esitelmäkutsuun. Esitettiin, että Tomas Allen, joka on Istanbulin workshopin kansainvälisen ohjelmatoimikunnan jäsen, edistää PHIG-ryhmän näkyvyyttä ja vaikuttavuutta workshopissa.

- PHIG-ryhmän puheenjohtajat

Päivi Pekkarinen ilmoitti haluavansa jättää puheenjohtajuuden toimittuaan ensin ryhmän koostajana ja koordinoijana Lontoon kokouksesta 2000 alkaen, ja sitten Clujin konferenssista lähtien ryhmän puheenjohtajana ja Helsingin kokouksen jälkeen toisena puheenjohtajana. Hän ehdotti Thomas Allenia WHO:n kirjastosta seuraajakseen. Kokous hyväksyi Tomasin yksimielisesti tehtävään. Sue Thomas jatkaa toisena puheenjohtajana.

Tässä yhteydessä ehdotettiin, että perustetaan ryhmän puheenjohtajien blogi Tomas&Thomas, jonka varsinaisina kirjoittajina ovat Tomas (Allen) ja Sue (Thomas) ja jota Päivi (Pekkarinen) edeltävänä puheenjohtajan voi kommentoida. Osallistujat innostuivat ja kannattivat ehdotusta.

Arviointi

Tässäkin PHIG-ryhmän kokouksessa sekä konferenssin aikana eri yhteyksissä käydyt keskustelut ja kohtaamiset osoittivat jälleen selvästi, että PHIG-ryhmä on tavoitteensa mukaisesti jatkuvasti vahvistanut kansanterveyden informaation kysymysten parissa työskentelevien EAHILin jäsenten verkostoitumista, kiinnostusta ja valmiutta yhdessä pohtia kysymyksiä ja ongelmien ratkaisemista. Merkittävää myös on, että WHO:n edustajat ovat olleet aktiivisesti panostamassa ryhmän toimintaan, ja täten WHO:n Euroopan alueen dokumentaatiokeskusten verkosto on vahvistunut EAHILin vaikutuksesta.

Erityisen kiinnostavaa ja kohdallista kansanterveyden informaation globaalista näkökulmasta oli, että tässä EAHILin konferenssissa oli saatu organisoiduksi neljän maanosan portugalinkielisten maiden terveysinformaation yhteistyöfoorumi: [World Forum Cooperation: Health Information in Portuguese speaking countries](#). Foorumissa kuultiin kolme esitystä:

WHO:n Mosambikin kirjaston kirjastonhoitajan Flatiel Vilanculon näkemyksiä Afrikasta

WHO - Health Information and Libraries in Africa;

WHO:n Geneven kirjaston edustajan Regina Ungererin esitys

ePORTUGUESe Project – Coordination;

Brasilian terveysministeriön edustajan Eliane Pereira dos Santosin puheenvuoro:

ePORTUGUESe Project: Brazilian perspective.

Ohjelmaan oli merkitty myös Portugalin terveysministeriön kommitti,

ePORTUGUESe Project: Portuguese perspective, joka kuitenkin valitettavasti jäi pois.

ePORTUGUESe-verkosto

ePORTUGUESe-verkosto on WHO:n kehittämä foorumi, jonka tavoitteena on edistää portugalinkielisen laadukkaan ja luotettavan terveystiedon saantia ja käyttöä, kehittää näiden maiden terveysjärjestelmiä, niiden pyrkimystä kohti uuden vuosituhannen terveystavoitteita (**MDG**) - siten kohentaa näiden maiden kansalaisten terveyttä.

Verkosto on myös osa WHO:n monikielisyysohjelmaa ja tasapainoista terveystiedon välityksen ja saannin strategiaa. Se pohjaa vuonna 1978 YK:n linjaamaan tavoitteeseen lisätä kehittyvien maiden terveystiedon tuottoa ja maiden keskinäistä tiedonvaihtoa ('south-south') ja vähentää kehittyneiden maiden tuottaman terveystiedon ylivaltaa ('north-south') kehittyviin maihin.

Perustamisajatus syntyi vuoden 2004 [Global Forum for Health Research](#) -kokouksessa Mexico Cityssä, ja sitä kehitettiin edelleen Brasiliassa 7. Alueellisessa terveystiedon kongressissa ja 9. Terveyskirjastojen maailman kongressissa [ICML9 Commitment to Equity](#) 2005. Kieleksi valittiin portugali, koska WHO:n näkökulmasta on merkittävää, että portugali on maailman kuudenneksi puhutuin kieli ja sen piiriin kuuluu kahdeksan WHO:n maata neljässä maanosassa.

ePORTUGUESe-verkoston yhteistyökumppaneita

Verkoston keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat

- Osallistuvien maiden terveysministeriöt
- Portugalin terveysministeri
- [BIREME](#)
- [PAHO](#)
- [Euroopan Komissio](#)

ePORTUGUES- verkoston toimintaelementtejä ja -muotoja

VHL – Virtual Health Library

Yksi ePORTUGUESe-verkoston päätavoite on auttaa maita kehittämään kansallisiin ja paikallisiin olosuhteisiin soveltuva elektroninen terveyskirjasto BIREME:n kehittämää [VHL-mallia](#) hyödyntäen - maiden tarpeiden mukaan tietyt tekniset vaatimukset täyttävä portaali, jonka kautta on saatavana esimerkiksi ajantasaista tietoa terveystaphtumista, terveyslainsäädäntö, ja vertaisarvioitua tieteellistä lehtiä

Vuodesta 2004 lähtien seitsemän portugaliala puhuvaa maata - Angola, Brasilia, Cape Verde, Guinea-Bissau, Mozambique, Portugal, Sao Tome ja Principe, ja Timor-Leste - on jo rakentanut kansallisen elektronisen terveyskirjastonsa.

HINARI – Health Access to Research Programme- tutkimustietoa kehittyvien maiden käyttöön HINARI-ohjelma pyrkii takaamaan kehittyvien maiden tutkimusinstituutioille yhtäläisen mahdollisuuden saada käyttöönsä laadukasta tietoa kuin kehittyneiden teollisuusmaiden instituutioilla on.

Ohjelma on erinomainen esimerkki yksityisten ja julkisten toimijoiden, kaupallisten kustantajien ja julkisten erityisinstituutioiden yhteistyöstä, kuten Elsevier, Springer, Yale University, US National Library of Medicine.

Nyt käytössä 6200 lehteä 108 maassa erilaisissa terveysalan laitoksissa, yliopistoissa, lääketieteen oppilaitoksissa, kansanterveyslaitoksissa, ministeriöissä bruttokansantuotteen mukaan kahteen kategoriaan jaoteltuina. Kaikkein köyhimpien maiden instituutiot saavat lehdet ilmaiseksi käyttöön; hieman paremmassa asemassa olevien maiden instituutiot maksavat 1000USD.

Tietous tieteellisten lehtien saatavuudesta HINARI-ohjelman kautta on tärkeä osa terveystiedon käyttäjien ja välittäjien koulutusta.

BTL – Blue Trunk Library - 'Biblioteca Azul

Kuitenkin monilla syrjäisillä alueilla tietoliikenneyhteyden eivät toimi tai niitä ei ole. Välittääkseen ajantasaista terveystietoa sellaisille alueille ja niiden yhteisöille ePORTUGUESe-verkosto on kehittänyt portugalinkielisen liikkuvan pienoisterveyskirjaston 'Biblioteca Azul'.- 'Blue Trunk Library' -mallin mukaan.. Tämä pienoiskirjasto sisältää olennaisen kansanterveystiedon ja lääketieteellisen tiedon ja se on kehitetty yhteistyössä Brasilian terveysministeriön kanssa. Niitä on lähetetty runsaasti Afrikan portugalinkielisiin maihin ja niiden käyttö on erittäin suuri.

HIFA – Healthcare Information for All 20015 pt

Tärkeä terveystiedon levittämisen yhteisöllinen väline on moderoitu portugalinkielinen keskusteluryhmä Terveydenhuollon tietoa kaikille 2015-Health care Information for All 2015. Tähän keskusteluryhmään kuuluu yli 600 terveystiedon ammattilaista kaikista kahdeksasta portugalia puhuvasta maasta, ja se toimii hyvin vilkkaasti ja kutsuu mukaan uusia jäseniä.

Kansanterveys ja globaaliterveys

Foorumissa ja sen jälkeisissä keskusteluissa voitiin todeta, että globalisoituminen haastaa jatkuvasti kansan- ja kansojen terveyden ja samalla kansanterveystiedon ja tiedonvälityksen. Se myös muuttaa näiden käsitteiden sisältöä ja niiden määrittelyä: käsitteet 'kansanterveys' ('public health') ja 'globaali terveys' ('global health') yhä useammin läpäisevät toisensa. Ne molemmat ovat välttämättömiä yksittäisten maiden kansalaisten terveyden edistämässä sekä maailmanlaajuisten terveystavoitteiden saavuttamisessa.

Hibiscus kukoistavana Estorilissa - Kuva: Päivi Pekkarinen